

Kleurrijk KERALA

In de Zuid-Indiase deelstaat Kerala leven heden en verleden net zo makkelijk samen als rijk en arm. Diana Bogaards zocht er naar koloniale overblijfselen en doorkruiste het merengebied in het binnenland per authentieke huifkarboot.

Tekst **Diana Bogaards** Fotografie **Gary Blake** Illustratie **René van Asselt**

‘**M**iss, you want Ferrari Tuktuk?’ roept een Indiër vanuit zijn driewielige scootmobiel, terwijl hij lachend wijst naar het bekende gele logo met het springende paard in het midden. Ik ben in Kochi, een bruisende havenplaats aan de kust van de Arabische Zee, waar de Portugese ontdekkingsreiziger Vasco da Gama in 1500 als eerste Europeaan voet op Indiase bodem zette – en waar hij in 1524 ook zou overlijden. Tegenwoordig is Kochi het uitbundig kloppende hart van de regio Malabar, onderdeel van de Zuid-Indiase deelstaat Kerala. De stadse drukte van Kochi is makkelijk te ontvluchten, bezienswaardigheden genoeg: bergen, rijstvelden, theeplantages, wilde olifanten in het Periyar Nationaal Park, paleizen en uitgestrekte stranden, om maar wat te noemen. Ik kies voor een trip door de bruisende “backwaters”. Dit unieke stelsel van rivieren, meren en kanalen verbindt de Arabische Zee met de lagunen in het achterland tot aan de bergtoppen van de West-Ghats. Na een kamikaze taxirit arriveer ik in Allepey. Deze provinciestad is uitgegroeid tot het epicentrum van de *houseboats*, die grote gelijkenis vertonen met huifkarren. In werkelijkheid stammen ze af van vroegere “rijstboten”, die ook nu nog rondvaren en wel 30 ton in

‘Bijna **GERUISLOOS** tuft mijn house boat langs het **LEVEN** op de oevers’

balen verpakte rijst vervoeren. Ze worden geboomd door twee mannen en steken de meren over met een klein zeil. De lokale aanduiding voor een rijstboot is *kettuvallam*, wat zoveel betekent als gebonden boot, omdat de planken worden verbonden door strengen. Met behulp van een zwart mengsel van vis- en cashewolie worden ze waterdicht gesmeerd. De huidige *house boats* voor passagiers zijn een soort varende caravans, maar dan voorzien van alle gemakken en luxe.

Hoe dan ook, hierop mag ik mijn tocht maken. Na een warm welkom gaan de trossen los. En terwijl de boot bijna geruisloos voorttuft, maak ik kennis met het leven langs de oevers. Verscholen onder palmbomen staan vrouwen de was te doen. Je hoort alleen de zachte klappen van de natte kleding op steen. Een oude vrouw zit met haar ellebogen steunend op de

knieën de afwas weg te werken. Iets verderop nemen twee mannen gehuld in een soort wikkelrok een verfrissend bad. Dan staat er weer een meisje dromerig in de rivier te staren, terwijl ze haar tanden poetst. Ondertussen trekken verkopers met hun kanoachtige schuiten langs de huizen om hun waren te slijten. Mensen worden met pontjes overgezet en de watertaxi gaat alle haltes af. Er staat een man zwemles te geven. Zanggeboden klinken en op de rijstvelden wordt hard geploeterd door vrouwen met hoeden als parapluutjes op hun hoofd. Deze “backwaters” zijn nou met recht een levensader te noemen. ‘We serveren de lunch op een kokosblad,’ kondigt mijn gastheer aan. Als de verzameling pannen is opgelijnd, presenteert hij met gepaste trots de vele traditionele gerechten. De hoeveelheid is overweldigend, de smaken zijn subliem. Niet voor niets produceert ▶

‘De stad **KOCHI** is een prachtig vat vol **TEGENSTRIJDIGHEDEN**’

Kerala zoveel specerijen, dat vroeger gezegd werd dat een stuurman blind de kust kon vinden, alleen door zijn neus te gebruiken.

Tegen de avond meren we af in de nabijheid van twee dorpjes. ‘Mevrouw, is het goed als wij nu een bad nemen?’ wordt mij beleefd gevraagd, waarmee een duik in de plomp wordt bedoeld. En dat terwijl ik een heerlijke douche tot mijn beschikking heb. De waterpret van de drie bemanningsleden – gids, stuurman en kok – doet het contrast snel vervagen: daar kan geen badkamer tegenop.

Na mijn vaartocht is het tijd om Kochi te bezichtigen. Het is een prachtig vat vol tegenstrijdigheden. Zo wordt het chaotische straatbeeld evengoed bepaald door krakkemikkige vrachtwagens, tuktuks en handkarren als door gloednieuwe zakenauto's en prijzige scooters. Hier en daar ligt een koe in al haar heiligheid breeduit op straat. Er klinkt volop getoeter, geregeld overstemd door de gebeden uit de luidsprekers. Tanige, schamel geklede mannen dragen zakken met handelswaar op hun hoofd, terwijl deftig kijkende echtparen statig voortstappen onder paraplu's die hen tegen de felle zon moeten beschermen.

Zo krijg ik een glimp te zien van het kastenstelsel, de hiërarchische opdeling van de maatschappij die omstreeks de zesde eeuw haar intrede deed in Kerala. Het systeem is weliswaar formeel afgeschaft, maar is daarmee nog niet uit het Indiase leven verdwenen. De *brahmanen* (priesters) vormen de topkaste, gevolgd door de *ksatriya's* (krijgers). Dan komt de kaste van de *vaisyas*, oftewel de boeren en kooplieden. Onder aan de ladder staan de *sudras*, de land- en handarbeiders. Het kastensysteem is even rigide als onherroepelijk: je wordt in een bepaalde kaste geboren, waaruit je nooit meer kunt opklimmen of afdalen.

Kochi was al in de Oudheid een bekende havenplaats, althans, het staat vast dat de oude Grieken en Romeinen al van het bestaan op de hoogte waren. In de veertiende eeuw fungeerde de stad als het regionale centrum voor de specerijenhandel met Arabieren en Chinezen. Vanaf het moment dat Vasco da Gama er in 1500 voet aan land zette, zwaaiden achtereenvolgens de Portugezen (tot 1663), de Nederlanders (1663-1814) en de Britten (1814-1947) de scepter in Kochi. De reeks machtswisselingen wordt wellicht het best weerspiegeld in de geschiedenis van de Sint-Franciscuskerk, die uit de Portugese beginjaren stamt – en dus ook de oudste Europese kerk van India is. In 1663

streken de Hollanders neer in Kochi, dat hoofdzetel van de Vereenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) in India werd. Dus werd de katholieke Sint-kathedraal omgedoopt tot een hervormde kerk (op de binnenmuren prijken nog altijd een paar Hollandse namen). Toen de Britten Kerala in 1814 overnamen, werd de Sint-Franciscuskerk een anglicaans gebedshuis. Sinds de Indiase onafhankelijkheid in 1947 behoort de Sint-Franciscus tot de protestantse kerk van Zuid-India. In de handelswijk Mattancherry, die op de werelderfgoedlijst van UNESCO staat, is de koloniale overheersing van weleer nog beter tastbaar. In 1557 bouwden de Portugezen er het Paleis van Mattancherry voor de koninklijke familie van Kochi. In 1663 renoveerden de Nederlanders het paleis – sindsdien staat het bekend als *the Dutch Palace*. Op de binnenplaats staat een kleine tempel van de Hindoeïstische godin Bhagavathi, die de koninklijke familie moest beschermen. In de slaapkamers van de koningen bevinden zich prachtige muurschilderingen, die scènes uit het hindoeïstische dichtwerk *Ramayana* verbeelden.

Ook de stoffige Bazar Road roept herinneringen op aan vervlogen koloniale tijden. Zo dragen de gevels van de vervallen panden vaak een Portugese familienaam. Binnen in de gebouwen liggen balen met allerlei handelswaar opgestapeld, zoals tabak, rijst, rubber en thee. Verlichting is schaars, dus zitten de verkopers in de duisternis op klandizie te wachten. In de stoffige zijstraten ruikt het naar specerijen. Hier en daar stijgt rook op uit de goot, die als open riolering fungeert. Een vuile geit snuffelt er argeloos omheen, terwijl een man op de achtergrond stoicijns zijn geld telt. Ten zuiden van Mattancherry woont van oudsher de joodse gemeenschap. De wijk is gerestaureerd en behoorlijk toeristisch, met de synagoge als belangrijkste bezienswaardigheid. Die dateert uit 1568 en is daarmee het oudste joodse gebedshuis van India. De Portuge- ▶

Kerala in vogelvlucht

Kerala geldt als de meest welvarende deelstaat van India, maar is met 32 miljoen inwoners ook de dichtstbevolkte. De mensen wonen vooral in de twee grote steden Kochi en Ernakulam (samen 9 miljoen inwoners), Thiruvananthapuram en Kozhikode. De meerderheid van de bevolking is hindoe, maar er is ook plaats voor moslims, christenen en joden. De groeperingen leven vreedzaam samen, met Malayalam als de gemeenschappelijke taal. Rijst wordt verbouwd als basisvoedsel, maar Kerala is ook de grootste producent van rubber en peper in India. Verder draait de lokale economie op visserij en, steeds meer, op toerisme.

Hoteltip

Het luxe Brunton Boatyard Hotel staat op de plek waar de familie Brunton in 1849 de Brunton Ship Building Yard vestigde. Het hotel werd in de jaren negentig gebouwd met oorspronkelijke materialen van de oude scheepswerf. Het ligt direct aan de natuurlijke haven in het hartje van Fort Kochi. Het restaurant behoort tot de beste wat Kochi te bieden heeft en ontspannen kan in het Ayurveda Wellness Centre.

Info: www.cghearth.com/brunton_boatyard

Ayurveda Massage

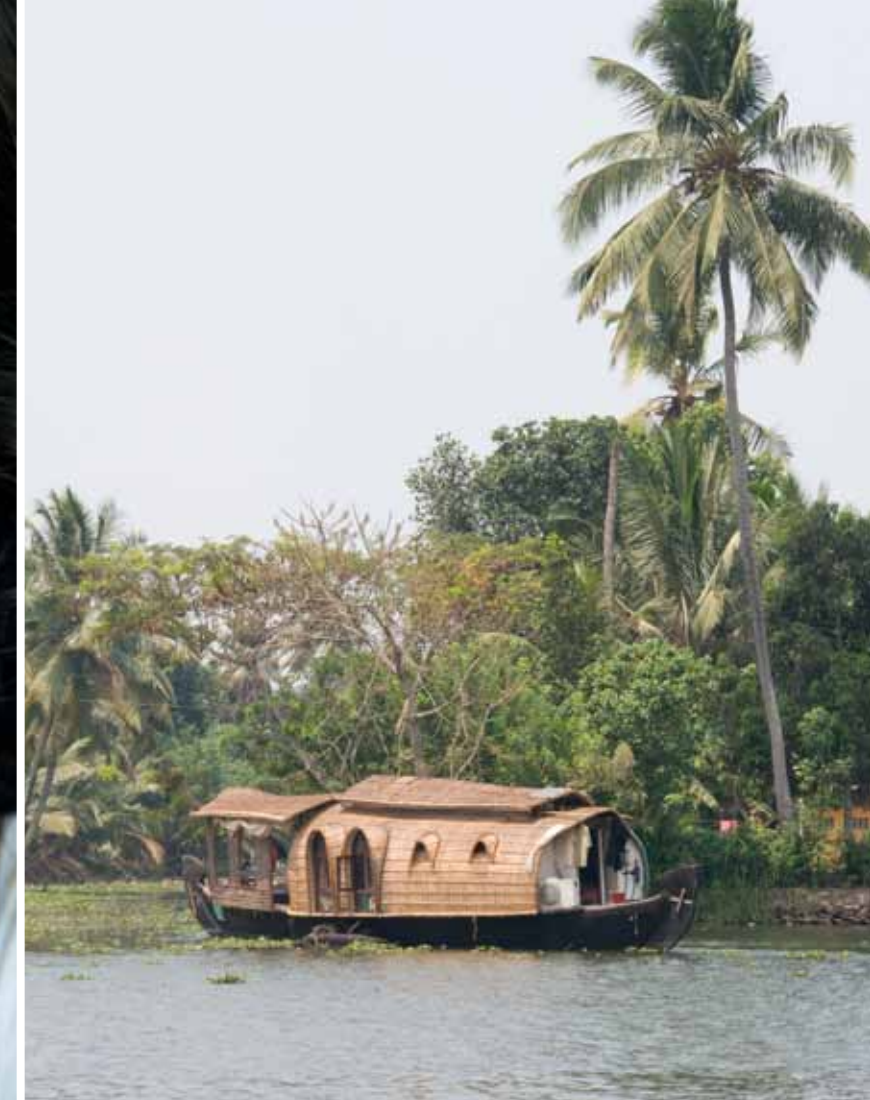
Kerala staat bekend om zijn Ayurvedische massages. Ayurveda is de eeuwenoude Indiase gezondheidswetenschap. Voor de massage wordt een verwarmde olie gebruikt, *Abhyangam*, die de huid voedt en veroudering tegengaat. De behandelkamer is een bewierookte en daardoor schemerige ruimte, opgeluisterd door zachte meditatie-muziek. In die entourage wordt het hele lichaam behandeld en moeten geest en ziel tot rust komen. Het wellnesscentre van het Taj Malabar Hotel op Willingdon Island (tegenover Fort Kochi) staat goed aangeschreven. Zie: www.tajhotels.com

Hill Palace

Wie meer wil weten over de geschiedenis van Kochi en Kerala, moet zeker een bezoek brengen aan het Hill Palace vlak bij Thripunithra. Dit was de zetel van alle koningen die in Kochi hebben geregeerd. Kerala kende drie koningshuizen: die van Travancore, Cochin en Malabar. Tussen 1855 en 1948 hebben ongeveer 42 radja's er de dienst uitgemaakt. Het in 1856 in traditionele stijl gebouwde paleis bestaat uit 49 gebouwen en een grote tuin. Tegenwoordig doet het dienst als het grootste oudheidkundige museum van Kerala.

Traditionele Kathakali-dans

Een bezoek aan Kochi en de deelstaat Kerala is niet compleet zonder bezoek aan een Kathakali-voorstelling. Deze meer dan 1500 jaar oude dans beeldt episodes van de Indische mythologie uit. De kleurrijke karakters zijn goden, mensen en duivels. Er wordt niet gesproken; de "dialogen" van de dansers worden gezongen door zangers op de achtergrond. Bijzonder zijn de kleurrijke kostuums, make-up en bewegingen. Het culturele kunstcentrum annex hotel Greenix Village biedt regelmatig voorstellingen aan. Zie: www.greenix.in

‘Hier begon de **HANDEL** in specerijen, toen **ARABIJEREN** het anker lieten vallen’

zen vernielden de synagoge in 1662, maar twee jaar later bouwden de Hollanders hem weer op. Een wandeling noordwaarts, richting Fort Kochi, brengt me in een iets andere wereld. Hoewel ook hier het toerisme goed gedijt – getuige de hotels, restaurants en souvenirkraampjes – hangt er een gezellige dorps sfeer. Op de daken liggen gewassen kledingstukken te drogen. Overal scharrelen geiten en koeien rond. Mensen vragen me vriendelijk waar ik vandaan kom en tuktukchauffeurs bieden hoopvol hun diensten aan. Schoolkinderen in uniform rennen door de straten. Smettelos is het er echter niet: het vuilnis ligt overal en in de rivier drijft echt alles wat je maar kunt verzinnen voorbij. De stank is doordringend. Juist hier begon in de veertiende eeuw de overzeese handel in specerijen, toen de Arabieren ten zuiden van het huidige Fort Kochi voor het eerst hun anker lieten

zakken. Later kwamen de Chinezen met hun gigantische jonken. De imposante Chinese visnetten langs de kust zijn overblijfselen uit die periode (1350-1450): de houten constructies hangen als spinnen boven het water en worden handmatig door vijf mannen bediend. Ze proberen de toeristen te mobiliseren mee te helpen, om daarna handig wat kleingeld te vragen voor de attractie. Het is een bijzonder tafereel, vooral in de vroege ochtend, als de vismarkt op volle toeren draait en de lokale vissers actief zijn. De avond valt. Bijslapen is een utopie, want de religieuze liederen houden lang aan en gaan de volgende ochtend om 5 uur weer verder. Dan komt ook het leven op gang. De watertaxi draait zijn eerste dienst en vissers gaan met netten in de weer. Mensen lopen langs de oevers naar hun werk of wachten op een lift naar de overkant. Een nieuwe dag wordt maximaal geleefd. ■